

На банківському ринку завершився період високих ставок. Відсоток за 12-місячними депозитами фізичних осіб за рік знизився на 3,8 в. п. до 17,5% річних у гривні та на 2,2 в. п. до 5,7% річних у доларах. Основними причинами зниження ставок називають зменшення ключової ставки з 22% до 14% та поліпшення ліквідності банків завдяки приросту депозитів фізичних осіб. Ще одна причина – зникнення з ринку «банків-пилососів», які приймали депозити за завищеними ставками, не маючи намірів їх повертати. Ще одна тенденція – доларизація банківської системи. Валові гривневі кредити суб'єктам господарювання зросли на 87 млрд. грн. (+27%), а в іноземній валюті скоротилися на 4,1 млрд. дол. в еквіваленті, що частково пояснюється перекредитуванням у гривні.

Серед проблем банківської системи можна також виділити такі:

1. Невпевненість у своєму майбутньому банків, що залишилися на ринку, породжує взаємну недовіру між ними, а ще більше – недовіру до банків з боку населення та небанківських установ і підприємств. З відповідними наслідками для банків щодо повернення до них депозитів, особливо в іноземній валюті.

2. Українським залишається рівень захисту прав споживачів фінансових послуг і низький рівень фінансової грамотності населення.

3. Недостатня прозорість політики регулятора, тобто НБУ, невміння або небажання визнавати свої помилки.

Волченко А.О.

*Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ

Міжнародні відносини являють собою специфічний вид суспільних відносин. Міжнародна діяльність є невід'ємною складовою життя і спрямована на розвиток відносин з зарубіжними партнерами, які сприяють модернізації освіти, становленню вузівської науки, освоєння світового досвіду в сфері вищої освіти, залученню іноземних інвестицій і розширенню експорту освітніх послуг.

Система міжнародних відносин має такими специфічними рисами: децентралізація влади; стихійність політичних процесів; тісний зв'язок зовнішньополітичних явищ з внутрішньою політикою. Міжнародні відносини охоплюють практично всі сфери життєдіяльності суспільства: економіку, політику, куль туру, трудові відносини, охорону навколишнього середовища, освіта, виробництво озброєнь і т.д.

У процесі розвитку міжнародних відносин склалися численні форми взаємодії між їх учасниками: союзи, партнерство, заступництво, пряма конфронтація суперництво. Система міжнародних відносин (світова політична система) пройшла складну еволюцію. Прообраз сучасних міжнародних відносин і світової політики - взаємодія древніх поселень, міст і країн. Це була торгівля укладання договорів, війни. В давньогрецький історик Фулідід описав

пелопонеськими війну (431-404 рр. До н.е.) між Афінами і Спартою. В історії людства центр світової цивілізації пересувався зі Сходу (стародавні культури Китаю, Індії, країн Близького Сходу) в Римську, а потім Османську імперії (VII-IX ст.). Європейське середньовіччя - це період феодальної роздробленості і міжусобних воєн. Масштабної була Тридцятилітня війна, в якій брала участь значна частина європейських держав.

У 1648 році був створений Вестфальський мир. Цей договір ознаменував становлення нової системи міжнародних відносин, заснованої на ідеї національної держави і принципі державного суверенітету. Цю модель міжнародних відносин підготувало історичний розвиток Європи в XV-XVI ст., Коли відбувалося становлення централізованих держав. Вестфальський систему міжнародних відносин, створену в XVII ст., Називають державно-центристською. В основі національної держави, що володіє суверенітетом, лежали три характеристики: територія, населення, суверенна влада, визнана іншими державами. Отже, система міжнародних відносин нормується через взаємодію суверенних рівноправних держав. В кінці XVIII - початку XIX ст. зростає роль Великобританії, в якій відбулася промислова революція. Її суперником виступала Франція. Іспанія, Швеція Нідерланди втрачали свою міць. Наступні за французькою революцією наполеонівські війни закінчилися поразкою Франції. Після цього в рамках Вестфальської системи світу склалася Віденська система міжнародних відносин, йшла складна дипломатична гра, освіту і розвал спілок, зміна сфер впливу. XX ст. ознаменований двома світовими війнами. Завершення формування нової системи міжнародних відносин після закінчення Першої світової війни відбувалося на Вашингтонській конференції 1921-1922 рр. Ця конференція закріпила нову розстановку сил в Тихоокеанському регіоні.

Система міжнародних відносин, що існувала між двома світовими війнами, називалася Версальсько-Вашингтонської (або міжвоєнної). Після Першої світової війни (1914-1918 рр.) В червні 1919 року в Версалі підписано мирний договір, що зафіксував нові територіальні кордони Німеччини. В Європі було створено 9 нових держав. Інтереси переможених країн ігнорувалися. Складовою частиною Версальського мирного договору 1919 року було створення Ліги націй. Однією з ключових цілей Ліги націй була ідея колективної безпеки (передбачалося, що держави мають законне право протистояти агресору). Ліга націй практично припинила своє існування в 1939 р, з початком Другої світової війни (1939-1945 рр.). Після Другої світової війни була створена Ялтинсько-Потсдамська (післявоєнна) система міжнародних відносин, яка, подібно до попередніх, все ще була складовою частиною Вестфальської моделі світу. Ялтинська конференція відбулася 4-11 лютого 1945 р, Потсдамська – 17 липня – 2 серпня 1945 г. Після Другої світової війни міжнародні відносини розвивалися складно і напружено. Метою підтримання міжнародного миру та безпеки була створена Організація Об'єднаних Націй. Післявоєнна система міжнародних відносин відрізнялася біполярного - протистоянням двох ядерних супердержав – СРСР і США. Ця система породила гонку озброєнь, ескалацію міжнародної напруженості. Обидва протиборчих

блоку мали військові союзи: Організацію Північноатлантичного договору (НАТО), створену в 1949 р, і Організацію країн Варшавського Договору (ОВД) - 1955 р. Поняття «баланс сил» стало ключовим моментом Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Світ опинився поділений на сфери впливу між блоками. Найнебезпечнішим моментом в історії післявоєнного періоду був Карибський (Кубинський) криза 1962 р, коли всерйоз стояла загроза нанесення ядерних ударів. У 1975 р в Гельсінкі був прийнятий заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ, нині - ОБСЄ), котра поклала початок розрядки міжнародної напруженості.

Значущим етапом у розвитку системи міжнародних відносин був крах колоніалізму (особливо в 1960-х рр.) В кінці 1980 - початку 1990-х рр. стався розпад СРСР і військово-стратегічного блоку ОВС, почалися кардинальні зміни в країнах Східної Європи. Світ вступив в нову стадію розвитку, пов'язану із закінченням холодної війни. Сьогодні говорять про двох по суті протилежних системах міжнародних відносин - багатополярний, багатополісний світ і система гегемонії і навіть світового панування.

Брусник В.В., Грамма Я.П., Ярець М.В.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Підтримка становлення й розвитку малого та середнього бізнесу (МСБ) в Україні є одним з визначальних пріоритетів державної політики з перших років економічних реформ. Вагома роль малих і середніх підприємств у забезпеченні конкурентного середовища, гнучкості національної економіки, зайнятості й доходів населення набула широкого визнання на всіх рівнях та була виявлена в здійсненні спеціальних заходів державної політики щодо підтримки розвитку малого бізнесу в Україні. Проте дієвість заходів політики підтримки малого й середнього бізнесу виявилася недостатньою. Малі й середні підприємства в Україні продовжують стикатися з суттєвими перешкодами власному розвитку як на рівні державної політики, так і на рівні ринкового середовища.

Зважаючи на особливості трансформаційних економік, слід відзначити, що МСБ у таких економіках виконує низку специфічних соціально-економічних функцій:

1) сприяння процесам демонополізації, приватизації та роздержавлення економіки, стимулювання розвитку економічної конкуренції, формування численних суб'єктів ринкового господарства, орієнтованих на попит, конкуренцію тощо;

2) залучення до економічного обороту матеріальних, природних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів, які «випадають» з поля зору великих компаній;

3) поліпшення становища на ринках шляхом забезпечення еластичності їхньої структури, урегулювання попиту, пропозиції й цін, принаймні часткової компенсації втрат пропозиції на період реструктуризації великих компаній,